

A finn iskolában nem klónhadzsereget tanítunk, hanem gyerekeket

JOÓB SÁNDOR

2017.10.26. 05:08 MÓDOSÍTVA: 2017.10.26. 09:34

Ahhoz, hogy egy gyerek tanuljon, nagyon fontos, hogy akarjon tanulni. Ehhez külső vagy belső motivációra van szükség. A külső motiváció a jutalmazás vagy a büntetés, de ez csak korlátozottan hoz eredményt. A belső motiváció lenne az igazi, ami a gyereket belülről hajtja. Belegondoltak már abba, hogy igazából minden gyerek szeretne tanulni? Valósággal szomjazza a tudást. És szorgalmasan tanul is. Már 7–8 hónapos korban elkezd, és senkinek nem kell noszogatni. Például ilyenkor kezd el megtanulni járni, aztán pedig beszélni. Ehhez vajon milyen nemzeti alaptantervre van szükség? Semmilyenre. Csak olyan biztonságos környezetre, ahol kipróbálhatja magát, fejlődhet, és a saját tempója szerint haladhat.

Ezeket az izgalmas kérdéseket feszegette magyar pedagógusok előtt *Pekka Peura*, aki a budapesti finn intézet, a FinnAgora meghívására tartott előadást a finn oktatás új útjairól a ferencvárosi Budapest Music Centerben. Peura tíz éve tanít fizikát és matematikát Finnországban, de könyvet írt és továbbképzéseket is tart az általa kidolgozott, személyre szabott tanulási modellről, amely minden iskolában és minden tantárgyban használható.

Budapesti előadásán Peura a nemzetközi hírű finn példáról szóló legendákat is igyekezett árnyalni. Azt mondta: pályája elején nem értette, hogy lehet a finn oktatás az egyik a legjobb a világon. Szerinte ugyanis a finn iskola sok szempontból rossz és fejlesztésre szorul, de egyik nagy előnye a többihez képest kétségtelenül a nyitottsága és a folyamatos innovációra való képessége:

Azt hiszem, azért lehetünk a legjobbak, mert a vakok között a félszemű a király.

Peura személyesen is vallott arról, hogy amikor tíz éve elkezdett tanítani, legalább két évig folyamatos stresszben volt. Állandó nyomás nehezedett rá, kevés volt az idő és sok a tananyag. Egyszer úgy döntött: nagyon nagy mennyiségű feladatot ad fel a gyerekeknek. A határidő azonban nem a következő óra vagy a következő hét lett, hanem 7 hetet adott a feladatok megoldására. Azt mondta nekik: csinálják meg, amikor idejük vagy kedvük van.

Az egyik jó tanuló lány két hét múlva jelentkezett nála, hogy ő már megcsinálta az összes feladatot. A tanár tudta róla, hogy szereti a matekot és érdeklő is, de azt is látta, hogy számára jelenti talán a legnagyobb stresszt a tanulás, mert ő jó akar lenni. Peura ekkor arra is rájött, hogy neki tanárként mennyivel több ideje marad tanítani, ha nem kell minden nap ellenőrizgetni a házi feladatokat.

Pekka Peura

Fotó: 1foto.hu / learningreloaded.eu

Ebből fejlődött ki aztán a fordított tanuláson (flipped learning) és az együttműködő tanuláson (collaborative learning) alapuló modellje. A finn csoda országában sem mehet minden a legnagyobb rendben. Peura elmondása szerint az ottani 15 évesek, tehát a kilencedik osztályosok tudásában hét évnyi különbség is lehet a legjobb és a legrosszabb tanulók között. A finn iskolában nem válogatják szét a gyerekeket, jók és rosszak a 12. évfolyamig együtt tanulnak.

Különösen nagy szerepe van ezért ott az időnek: akit érdekel egy tantárgy vagy később akar vele kezdeni valamit, az tanulhasson gyorsabban és többet. De a többiekéről se mondanak le. Peura szerint ahhoz, hogy valaki érdeklődését felkeltsük a tanulás iránt, nem szabad se túl nehéz, se túl könnyű feladatot adni neki.

Nagyon nem mindegy az sem, ki milyen céllal ül a matekórán. Az egyik gyerek mérnök akar lenni, a másik bolti eladó, a harmadik sportoló, a negyedik filmrendező. Peura ezért választási lehetőségeket ajánl fel a diákjainak a matekórán: mindenki dönthet, mit szeretne megtanulni a matekon belül. A pedagógus meggyőződése, hogy a gyereket úgy lehet legjobban motiválni a tanulásra, ha nem sértjük meg az autonómiáját. Ha mindent bele akarok verni a fejükbe, akkor elutasítóak lesznek vagy valahogy letudják az egészet, de ha érzik az autonómiájukat, az övék lesz, amit megtanulnak.

Nem katasztrófa, ha az osztályban ülő gyerekek nagyon különbözőek, elvégre nem egy klónhadserőget tanítunk – osztotta meg egyik fontos alapelvét a finn oktatási szakember az államosított magyar iskolákban egyentantern alapján egyentankönyvekből tanító magyar pedagógusokkal. Ez a különbözőség ugyanis azt a nagyszerű lehetőséget rejti, hogy a gyerekek csoportokban dolgozva tanulhatnak egymástól (collaborative learning). A lényeg, hogy mindenki a saját céljai szerint haladjon, senkinek ne kelljen a másik elvárásait megvalósítania, és eközben mégis mindenki jót tegyen a másikkal.

Pekka Peura iskolája ezért valóban fordított iskola. Amit ugyanis mi ma iskolaként ismerünk, az a XIX. századi ipari forradalom idején elterjedt képződés, ami máig kísért a XXI. században. Akkoriban az iskolákat a gyárak és az irodák mintájára hozták létre. A klasszikus iskola berendezése a tanári asztallal, katedrával és a szabályos sorba rendezett padokkal a múlt századi tudásközvetítést szimbolizálja, ahol a tudásnak egyetlen, akadémi-

kus forrása volt, amit a tanár közvetített. Mi köze mindennek a mai korhoz, ahol minden a kommunikációról, a megosztásról, egymástól térben távol dolgozó csoportok munkájáról szól, ahol már nincs információs monopólium, mert a neten bármi beszerezhető, csak tudja megfelelően szűrni az ember.

A diákok társas interakciója a kognitív fejlődés alapja – hangoztatta a finn pedagógus az orosz Lev Vigotszkij nevű pszichológus egyik alaptételét. A XXI. században tehát a diákoknak nem a tanárral kell szemben ülniük, hanem egymással. Az osztályteremben ezért fordítják egymással szembe a padokat, hogy a gyerekek lássák egymást, beszélhessenek egymással és minél többet tanulhassanak a másiktól.

Pekka Peura

Fotó: 1foto.hu / learningreloaded.eu

Amikor Peura reggel belép a terembe, nem ő kezd el a munkát, hanem a diákok kezdenek el dolgozni egymással. Az egyéni célok és tanulási ütemek újfajta értékelést is kívánnak. Nem egy központilag kidolgozott sztenderdnek kell megfelelnie a gyerekeknek, hanem azt nézik, ki mennyivel jutott közelebb saját céljaihoz.

És még valami. Tanulás és eredmény nincs anélkül, hogy a gyerek jól érezze magát. Peura a Google példáját hozta erre, amikor a cég egy felméréssel akarta megtudni, mi a titka a legeredményesebb szuperteamjeinek, amelyekben különböző képességű és képzettségű szakemberek dolgoznak együtt. Az eredmény azt mutatta, hogy az egyik legfontosabb faktor a team tagjainak „pszichológiai biztonsága”, tehát az, hogy elfogadó, baráti, szinte már családi légkörben dolgozhatnak.

A konferencián *Leena Pöntynen* is arról beszélt, hogy a finn oktatási modell számos problémával

küzd. A felsorolt problémák egyike-másika mosolyt is csalt a magyar pedagógusok ajkára: Finnországban nincs elég költségvetési keret a fejlesztésekre (!), nagyobb szabadságot kell adni a tanároknak (!), nő a különbség az iskolákban jól és rosszul teljesítő diákok között, a fiúk bizonyos területeken elmaradnak, és nincs elég önbizalma a munkaerőpiacon a finn iskolából kikerült embereknek.

Ha már 21. századról, a fiatal generáció motivációjáról és egyéni tanulási utakról volt szó, szóba került a konferencián a digitális írásbeliség kérdése is. Mert mit is csinálnak a magyar diákok, amikor kilépnek a néha százévesnél is idősebb iskolaépületekből? Az egész délutánt és estét mobillal vagy tablettel a kezükben töltik: itt kommunikálnak egymással, itt olvasnak, itt néznek filmeket, itt szerzik meg tudásuk jelentős részét a világról. Másnap reggel aztán újra elmennek iskolába, a mobil vagy a tablet ott lapul az iskolatáskájában, és mi történik?

Az iskolákban minden reggel azt mondjuk 40–50 milliárd forintnyi informatikai eszközre, hogy azt kapcsolják ki.

Ezt a mondatot már *Horváth Ádám*, a Digitális Pedagógiai Módszertani Központ vezetője, a kormányzat Digitális Oktatási Stratégiájának egyik kidolgozója mondta a konferencián. A stratégia szerint minden iskolában szükség lesz szélessávú internetre és wifire, de a lényeg nem a küttyű és nem az informatika óra.

Horváth Ádám

Fotó: 1foto.hu / learningreloaded.eu

Magyarórán, fizikaórán, földrajzórán, történelemórán kell tanárnak és diáknak készségszinten használnia az internetet adatgyűjtésre, szelektálásra, információk validálására, a diákok digitális tananyagokon gyakorolhatják be otthon a képleteket, és akár még arra is lehetőségük lesz, hogy óra közben kis szmájlikkal jelezzék a mobiljukon a tanárnak, hogy hogyan érzik magukat.

Forrás:

https://index.hu/belfold/2017/10/26/finn_oktatas_finnagor_a_forditott_iskola_flipped_collaborative_learning_pekka_peura

Válogatta: Berke Barnabásné